

SOSYAL POLİTİKAYA İLİŞKİN GENEL BİLGİLER VE SOSYAL POLİTİKANIN ARAÇLARI 1.ÜNİTE ÖZETİ

SOSYAL POLİTİKA: Devletin ülke insanının refahına yönelik olarak aldığı kararlar ve sürdürdüğü uygulamaların bütününe SOSYAL POLİTİKA denir.

DAR ANLAMDA SOSYAL POLİTİKA: Sanayi devriminin ortaya çıkardığı kötü çalışma koşullarına karşı işçileri ve emeği sermayeye karşı korumak ve bu yolla toplumdaki sınıf çalışmalarını önleyerek toplumun ve devletin varlığını sürdürmesini sağlamaya yönelik uygulamalara DAR ANLAMDA SOSYAL POLİTİKA denir.

SOSYAL POLİTİKA UNSURLARI

1-Sosyal adalet

2-Adil gelir dağılımı

3-Ekonominin işleyişinde ki aksaklıkları düzeltici, toplumsal dengedir.

BARİŞ VE DENGİ BİLİMİ OLARAK TANIMLANMASI: Kapitalist ekonomik sistemin devamının sağlanmasının ekonomik büyümeyi kalkınmayı ve refahı temsil etmesi ve bu sistemin devamının da korunacak denge ile mümkün olduğuna duyulan inanç dar anlamda sosyal politikayı barış ve denge bilimi olarak tanımlar.

GENİŞ ANLAMDA SOSYAL POLİTİKA : Amacı sosyal adalet ve sosyal refahı sağlamak olan kapsamı sosyal sorunlar ile paralel olan, ekonomiye sosyal boyut katmak ve ekonominin işleyişindeki aksaklıkları düzeltici politikaların oluşmasını sağlayarak sosyal dengeyi gözetmek amacıyla hüraniter bir bilim dalı olarak yapılan tanım

GENİŞ ANLAMDA SOSYAL POLİTİKA denir.Geniş anlamda sosyal politikanın varlığı LİBERAL DEVLET anlayışına dayanır.

DAR ANLAMDA SOSYAL POLİTİKA İLE GENİŞ ANLAMDA SOSYAL POLİTİKA ARASINDAKİ FARKLAR

– Dar anlamda sosyal politika sanayi devrimi ile ortaya çıkan sosyal sorunları ele alırken Geniş anlamda sosyal politika sanayi devriminden önceki sosyal sorunlardan günümüzdeki sosyal sorunlara kadar uzanan geniş bir çevreyi ifade eder.

-Dar anlamda sosyal politika çalışma hayatındaki sosyal politikalara emek sermaye bağlamında yaklaşırken, Geniş anlamda sosyal politika sosyal sorunlara bakış açısını sınıf perspektifinden daha geniş bir şekilde uygular.

-Dar anlamda sosyal politika ekonomi sistemi kapitalist ekonomik sistem olarak kabul eder ve temel amacı bu sistemi sürdürmektir. Geniş anlamda sosyal politika ise ekonomi politikalarının sadece liberal politikalardan oluştuğunun varsaymaz.

-Dar anlamda sosyal politika temeline işçileri alırken, Geniş anlamda sosyal politikanın kapsamı bağımlı çalışanlarında içinde olduğu geniş toplum kesimleridir.

FRANSIZ İHTİLALİ: Sosyal politikanın ortaya çıkışına neden olan ilk olaydır.

SANAYİ DEVRİMİ: Sosyal politikanın bir bilim dalı olarak ortaya çıkışının sebebidir.

SOSYAL POLİTİKANIN KİŞİ BAKIMINDAN KAPSAMI

Sosyal sorunların farklılaşmasına paralel olarak dinamik bir gelişim göstermiştir. Sanayileşmenin ortaya çıkarttığı bir sınıf olan işçi sınıfı sosyal politikanın kişi bakımından kapsamını oluşturan tek kesimdi. Çalışma yaşamının değişimi kamu kesimi ve hizmetler sektörünün gelişimi ile birlikte kamu görevlileri de kapsama girmiştir. Sosyal adaletin ve sosyal barışın sağlanması açısından özel bir önem taşıyan ekonomik yönden güçsüzler yanında özel olarak korunması gereken toplum kesimleri de sosyal politikanın kapsamını belirlemede önemli yere sahip olmuştur.

SOSYAL POLİTİKANIN KİŞİ BAŞINA KAPSAMI İÇİNE ALDIĞI SINIFLAR

-İşçiler- Bağımlı statü içinde çalışanlar,- Ekonomik yönden güçsüzler,-Özel olarak korunması gereken kesimler.

BAĞIMLI STATÜDE ÇALIŞANLAR

- İşçiler
- Sözleşmeli çalışanlar
- Kamu görevlileri
- Memurlar
- Başka statüler altında bağımlı olarak çalışanlar

TEKNİK BAĞIMLILIK: Çalışanın işverene işin yapılması ve yürütülmesi yöntemi ve koşulları bakımından bağlı olması bağımlı statüde çalışmanın unsurları içinde yer alan teknik bağımlılıktır.

HUKUKİ BAĞIMLILIK: Çalışanın işverenin emir ve otoritesine tabi olmasını ve işin yürütülmesi ile ilgili olarak işverene denetim ve yaptırım anlamında bağlı olması.

EKONOMİK BAĞIMLILIK: Yaptığı iş karşılığında düzenli ve sürekli bir gelir elde etmesini ve ekonomik yönden işverene bağımlı olması.

EKONOMİK YÖNDEN GÜÇSÜZ KESİMLER: Toplumda yeterli düzenli ve sürekli bir gelir güvencesinden yoksun kesimler ekonomik yönden güçsüz kesimler kabul edilir. İşsizler, sermayeleri olmayan yada

sınırlı olan küçük esnaflar bir sanatı ve becerisi olmasına rağmen yeterli kaynağa sahip olmayan ve gerekli pazara ulaşamayan sanatkarlar, topraksız köylüler veya yeterli arazisi olmayan çiftçiler.

ÖZEL OLARAK KORUNMASI GEREKENLER

1-Çocuklar 2-Yaşlılar 3-Tüketiciler 4-Özürllüler 5-Eski hükümlüler 6-Gençler 7-Kadınlar 8- Göçmenler

ÇOCUKLAR: Topluma uyum sağlama noktasında eğitimleri ve çalışma hayatındaki koşullar dolayısıyla özel olarak korunması gereken kesim çocuklardır.

YAŞLILAR: Çalışma yaşamından ayrıldıkları anda ekonomik olarak bakım ve gözetim olanakları itibari ile sosyal anlamda özel olarak korunması gereken kesim yaşlılardır.

TÜKETİCİLER: Doğru bilgilendirme zorluklarına bağlı olarak ekonomik anlamda özel olarak korunması gereken tüketicilerdir.

ÖZÜRLÜLER: Yetersizlikleri dolayısıyla toplumla bütünleşmelerini zorlaştıracak her konuda özel olarak korunması gereken kesim özürllülerdir.

ESKİ HÜKÜMLÜLER: Topluma uyumları noktasında özel olarak korunması gereken kesim eski hükümlülerdir. **GENÇLER:** İş gücü piyasasına girişleri anlamında ve eğitimleri noktasında özel olarak korunması gereken kesim gençlerdir.

KADINLAR: Fiziksel durumları nedeni ile hiçbir ayrımcılığa uğratılmamaları konusunda özel olarak korunması gereken kesim kadınlardır.

SOSYAL POLİTİKANIN İLK KONULARI:

- 1-Koruyucu iş hukuku mevzuatının oluşturulması
- 2-Örgütlenme özgürlüğünün elde edilmesi
- 3-Çalışma hayatındaki risklere karşı sosyal sigortaların oluşturulması
- 4- Ücretin korunması

GÜNÜMÜZDE SOSYAL POLİTİKASININ İLGİLENDİĞİ KONULAR

- 1-İşsizlik
- 2-Çalışma koşullarının iyileştirilmesi
- 3-Sosyal dışlanma
- 4-Gelir dağılımındaki adaletsizlikler
- 5-Düzenli iş
- 6-Yoksulluk, yoksunluk ve göç
- 7-Çevre sorunları ve konut sorunu
- 8-Ayrımcılık

9-Çocukların ve yaşlıların bakımı

10-Kadınlara karşı ayrımcılığın her türünün önlenmesi

11-Çok uluslu şirketler

12-Irkçılık ve tüm bu riskleri önleyecek bir sistemin kurulması

13-Örgütlenme özgürlüğünün elde edilmesi

DEVLET: Sosyal politika kamuya ait politikadır ve yürütücüsü DEVLETTİR.Sosyal politika devlet tarafından uygulanır ve denetlenmesi de devletin sorumluluğundadır.

DEMOKRATİK SİYASAL REJİMİN BENİMSEDİĞİ ÜLKELERDE POLİTİKALARIN OLUŞTURMA AŞAMALARI:

1-Meslek kuruluşları 2-Sivil toplum örgütleri 3-Sendikalar 4-Üniversiteler 5-Sosyal örgütlenmeler

DESTEKLEYİCİ VE GÜÇLENDİRİCİ NİTELİKLER

1- Yerel yönetimler 2- Kar amacı gütmeyen kuruluşlar 3- Toplumdaki örgütlü tüm kurumların sosyal nitelikli faaliyetleri

SOSYAL POLİTİKA TEDBİRLERİ: Sosyal politika tedbiri olarak değerlendirilmesi için düzenli sürekli olması ve bununla beraber tesadüfi ve bir defalık olmaması gerekir. Bu nedenle zekat, fitre, sadaka sosyal politika tedbirleri olarak değerlendirilmezler.

ULUSAL NİTELİĞE YÖN VEREN İÇ ETKENLER

1-Yönetim biçimi 2-Hukuk düzeni 3-Ekonomik düzen 4-Demografik yapı ve özellikleri 5-Sosyo kültürel özellikler 6- Endüstri ilişkileri sistemi 7-Sosyal güvenlik sistemi

SOSYAL POLİTİKALARIN EVRENSEL NİTELİĞİ ANLAMINDA İLK ÖRNEKLER

Sosyal güvenlik sistemindeki farklılıkların önüne geçilmesi ve bireylerin emeklilik hakkında sahip olmalarını engelleyici düzenlemelerin ortadan kaldırılmasına yönelik ikili anlaşmalardır.

SOSYAL ADALET: Bütün insanların bağımlı olmadan yaşamalarını sürdürebilmesi kendilerini geliştirebilme ve sosyal hizmetlere ulaşmasında eşit fırsata sahip olabilmesi sosyal politika hedeflerinden sosyal adalet sistemidir.

SOSYAL REFAH: Toplumun bir bütün olarak sahip olduğu refah düzeyi sosyal imkanlar ve ekonomik anlamdaki zenginliklerinin bütünü olarak ifade edilen kavram sosyal refah kavramıdır.

SOSYAL REFAHIN AMAÇLARI: Eğitim, sağlık, barınma, sosyal güvenlik alanlarında daha çok kişinin daha yüksek seviyede yararlanması sosyal refah kavramı amaçlarındandır.

SOSYAL POLİTİKALARIN GELİŞMİŞLİK DÜZEYİNİ YANSITAN ÖNEMLİ GÖSTERGE: Sosyal harcamaların gayri safi yurtiçi hasıla (GSYİH)içindeki paydır.

NORVEÇ VE DANIŞMARKA: İnsani gelişmişlik endeksinde üst sırada yer alırlar. OECD üyesi ülkelerin insani gelişmişlik endeks ortalaması %19.2 dir. TÜRKİYE’DE insani gelişmişlik endeks ortalaması %10.4 dür.

NOT:2011 OECD istatistikleri ve insani gelişmeler raporuna göre Türkiye insani gelişmeler endeksinde 92.sırada yer almaktadır.

EKONOMİ BİLİMİ: İnsan davranışlarını sadece ekonomik yönüyle

YASAL DÜZENLEMELER: Anayasa, kanunlar, tüzükler, yönetmenlikler, yönergeler yapı kararlarıdır.Kamunun sosyal sorunları gidermede kullandığı en önemli araç yasal düzenlemelerdir.

SOSYAL POLİTİKA BAKANLIKLARI

- Aile ve sosyal politikalar bakanlığı
- Çalışma ve sosyal güvenlik bakanlığı
- Milli eğitim bakanlığı
- Sağlık bakanlığı

İŞ KANUNU: Türkiye’de sosyal politikanın temel yasal düzenlemeleri içerisinde İş KANUNU ilk sırada yer almaktadır.

SENDİKA: Kolektif kendi kendine yardım araçlarının en önemlisi SENDİKALARDIR. Türkiye’de ilk defa 1961 Anayasası ile sendikal özgürlükler kazanmıştır.

VAKIFLAR: Varlık ve güç sahibi insanların varlıklarını ve güçlerini yardım amaçlı ve ebedi olarak tahsis etmesi ile oluşan verdikleri burslar yaptıkları nakdi ve ayrı yardımlar ile tipik bir kolektif kendi kendine yardım aracı vakıflardır.

VAKIFLARIN VARLIK NEDENLERİ

- 1-Toplumda özel olarak korunmaya muhtaç kesimlerin korunması
- 2-Doğal hayatın korunması
- 3-Çevrenin korunması
- 4-Sosyal dışlanmaya en kolay uğrama ihtimali olan kesimlerin korunması

KOOPERATİFLERİN AMAÇLARI: Mensuplarının küçük tasarruflarının değerlendirilmesi
KOOPERATİFLERİN amaçlarıdır.

ULUSLAR ARASI SOSYAL POLİTİKA ARAYIŞLARINA YÖNELİK İLK ADIMLAR:

- İngiltere’de Robert Owen
- Fransa’da Daniel Le Grand çabalarıyla atılmıştır.

NOT: Uluslar arası sosyal politika arayışlarına yönelik ilk resmi girişimler İSVİÇREDE başlamıştır.1881 tarihinde olmuştur.

Uluslar arası sosyal politika aracı olarak ilk akla gelen kurum ULUSLAR ARASI ÇALIĞMA ÖRGÜTÜ (ILO) dur.Bu örgüt 1919 tarihinde kurulmuştur.VERSAY barış antlaşmasıyla kurulmuştur. .Bu örgütün halen 183 üyesi bulunmaktadır.Türkiye bu örgüte 1932 yılında üye olmuş ve 56 sözleşmeyi onaylamıştır.

– Uluslar arası Çalışma Örgütü ile aynı yılda kurulan Milletler Cemiyeti yerini Birleşmiş Milletlere devretmiştir.

Uluslar arası Çalışma Örgütü (ILO)’nun amaçlarının yeniden tanımlandığı 1944 yılında yapılan Uluslar arası Çalışma Konferansında kabul edilen bildirge FİLEDELFIYA BİLDİRGESİDİR .

